

17. Шведова Н. Ю. Лексическая классификация русского глагола (на фоне чешской семантико-компонентной классификации) / Н. Ю. Шведова // Славянское языкознание. IX междунар. съезд славистов : [доклады сов. делегации]. – М. : Наука, 1983. – С. 306–322.
18. Fillmore Ch. Construction grammar course book / Ch. Fillmore, P. Kay. – Berkeley : University of California, 1992. – 113 p.
19. Fries Ch. The Structure of English / Charles Carpenter Fries. – L. : Editeur Longmans, Green and Co, 1963. – 304 p.

ЕТАПИ ПРОЕКТУВАННЯ ТА КОНСТРУЮВАННЯ СЛОВНИКІВ ФІЛОЛОГІЧНОГО ТИПУ

КАПРАНОВ Я. В.

Київський національний лінгвістичний університет

У лінгвістичній науці ХХІ століття словник характеризується як один із найважливіших способів опису лексичної системи мови [23, с. 17]. Саме тому із розвитком сучасної лексикографії спостерігаємо актуалізацію дослідницького зацікавлення до висвітлення проблеми коректної побудови словників загалом та словників філологічного типу зокрема.

Мета статті – проаналізувати етапи роботи над проектуванням мега- / макроструктури та конструюванням мікро- / медіоструктури словників філологічного типу.

Сьогодні лексикографію можна вважати як таку, в якій “існує безліч різних типів словників, більшість з яких має чимало спільного в техніці оформлення та подання матеріалу” [32, с. 42]. Так, з одного боку, майже всі науковці одностайні у розробці словника будь-якого типу, який має поетапний характер [6; 12; 23; 38]. З іншого боку, слід відзначити наявну тенденцію до варіювання кількості етапів під час укладання / створення словника. Наприклад, на думку С. В. Гріньова, таких етапів має бути чотири [12, с. 11–13], Б. Ю. Городецький виділяє їх десять [11, с. 11]. Уважаємо, що пояснити таку розбіжність поглядів може вивчення рівнів деталізації цих етапів.

На сьогодні єдиної “ефективної” методики роботи над укладанням / створенням словника не розроблено і донині, бо “комусь зручніше спочатку сформулювати корпус текстів, а потім займатися формуванням словника, а дехто віддає перевагу поєднувати ці два етапи” [1, с. 6]. На підтвердження цього міркування наведемо позицію І. С. Кудашева: при проектуванні комп’ютерного словника обов’язковим є процес тестування програмного забезпечення, а при створенні паперового – проектування оригінал-макету [27, с. 49]. При цьому І. С. Кудашев додає, що “багато етапів є факультативними, і як засіб контролю якості словника його попередня версія може бути відправлена на рецензування зовнішнім фахівцем, але цей етап необхідно вважати обов’язковим і важливим для будь-якого словникового проекту” [там само, с. 49–50].

Основними причинами неодностайності учених щодо етапів укладання словників І. С. Кудашев вважає: 1) залежність від стартових умов;

2) факультативність, тобто необов'язковість певних етапів; 3) пересічення, одночасність, неперервність етапів роботи над словником; 4) різницю в поглядах стосовно моменту закінчення роботи над словником [27, с. 48–50]. Дослідник наголошує, що неможливо розробити й оформити лінійну послідовність детального й універсального набору етапів проектування / конструювання словника [там само, с. 50].

Дати відповідь на це питання дуже важко, адже концепцію “ідеального словника”, за свідченням І. С. Кудашева, неможливо втілити на практиці [там само, с. 66]. Таке твердження знайшло відображення в афоризмі П. Буаста – “Один тільки Бог може створити ідеальний словник” [14, с. 355]. Організація відомостей у словнику може мати різноманітну і досить складну структуру. Провести чітку межу між ними дуже важко, бо на сьогодні немає єдиної типології і термінології у цій сфері. При цьому значна увага багатьох дослідників зосереджена на “ідеальній” моделі словника, базовими складовими якого є: 1) **мегаструктура** (*megastructure*) словника: вступ / передмова, власне словник і додатки [27, с. 56–65]; 2) **макроструктура** (*macrostructure*) словника – загальна будова, характер і природа його лексичних одиниць [12, с. 16–17]; 3) **мікроструктура** (*microstructure*) – побудова словникової статті та спосіб її заповнення [там само]; 4) **медіоструктура** (*mediostructure*) – системні зв'язки окремих частин словника [там само]. Виходячи з цього, на думку В. В. Дубічинського [23], Л. П. Ступіна [32], С. В. Гріньова [13], R. Hartmann [35] та ін., кожна названа вище складова містить свій перелік етапів.

Традиційно структура словника будь-якого типу описувалася через поняття “макроструктура” і “мікроструктура”, які використовуються в різних значеннях і мають чимало істотних недоліків [27, с. 63]. Проте відмінності між цими термінами все ж таки існують, і ми спробуємо це простежити.

Під “макроструктурою” (*macrostructure*) R. R. K. Hartmann розуміє принцип організації словникових статей в основному корпусі словника [35, р. 65]. До цього поняття С. В. Гріньов також включає склад і взаємодію всіх композиційних частин словника, для яких R. R. K. Hartmann використовує термін “мегаструктура” (*megastructure*), а H. Bergenholtz і S. Tarp – термін “фреймова структура” (*frame structure*). Зазначимо, що власне організація словникових статей у корпусі, за С. В. Гріньовим, іменується як “медіоструктура” (*mediostructure*) [13, с. 30, 32]. Своєю чергою, останню R. R. K. Hartmann витлумачує як “різні засоби доступу до покликань” [35, р. 65]. В іншій праці H. Bergenholtz & S. Tarp “Manual of Specialised Lexicography” знаходимо дещо інший термін – “структура покликань” (*cross-reference structure*) [34, р. 16]. Погоджуємося з R. R. K. Hartmann, що “термінологія ще не впорядкувалася” [35, р. 64].

Макроструктуру утворюють загальні принципи лексикографічного твору, синонімічні, антонімічні, омонімічні, паронімічні, гіперо-гіпонімічні (родовидові) відношення словникових одиниць, зовнішні зв'язки семантичних полів, тематичних і лексико-семантичних груп, критерії розташування мовних одиниць у словнику і т. п. [22, с. 60–61]. Уважаємо, що для оформлення макроструктури такого словника доречним є “етап проектування (“проект”) словника” [27, с. 49–50]. Звичайно, цей етап є одним із пріоритетних, адже саме

він становить *концепцію словника*, або його **мегаструктуру**, що, за О. Демською, є “системою поглядів на статус, тип, призначення, обсяг, структуру, принципи відбору одиниць, які описуються, і, що найважливіше, принципи їх словникового опису” [15, с. 28]. У зв’язку з цим лексикографічна концепція за всієї своєї типовості має індивідуальний характер, тобто кожен конкретний словниковий опис ґрунтується на власних засадах, принципах, власних рішеннях [там само, с. 29].

Спираючись на В. В. Дубічинського, виокремимо основні етапи проектування мега- та макроструктури словника філологічного типу: 1) формування авторського колективу; 2) створення проекту словника; 3) створення словникової картотеки (або комп’ютерного банку даних); 4) формування реєстру слів, систематизація лексичного матеріалу згідно з прийнятою авторським колективом методологією; 5) розробка авторської концепції структури словникової статті; 6) безпосередня лексикографічна (автоматизована, комп’ютерна) інтерпретація відібраних мовних одиниць – основний етап створення словника; 7) підготовка словника до видання [23, с. 90–101].

Л. П. Ступін виділяє п’ять основних розділів мега- та макроструктури словників: 1) вступ або передмова; 2) розділ “Як користуватися словником”; 3) ключ до системи транскрипції, застосовуваної у словнику; 4) список скорочень і їх пояснень; 5) основний список слів, тобто власне словник; 6) додатковий матеріал, тобто різні додатки [32, с. 42].

Передмова словника. Концепцію як теоретичну складову частину словника формулюють перед початком збору лексичного матеріалу та укладанням словникового реєстру і найчастіше представляють у вступній частині [15, с. 28], яка подається у вигляді вступної статті – передмови. Тут описуються загальні принципи побудови словника й конкретні вказівки щодо його використання [22, с. 61]. Передмова починається із опису історії створення словника, а потім коротко визначає його обсяг й завдання. Остання частина передмови є викладом відомостей про те, як словник представляє матеріал і якими основними принципами керувалися автори при його укладанні / створенні [32, с. 43].

Як користуватися словником. У цьому розділі обґрунтовуються такі важливі відомості, як структура словникової статті, способи лексикографічної обробки слова, місце похідних слів, ремарки (заборонні, обмежувальні і т. п.), граматична характеристика слова і т. ін. [32, с. 43].

Вимова слів / словосполучень. Показ вимови англійських слів – одне із основних завдань словників англійської мови. На сьогодні в англійській та американській лексикографії існують дві основні системи демонстрації вимови слів: 1) за допомогою спеціально складеного фонетичного алфавіту – “міжнародної фонетичної транскрипції”; 2) за допомогою англійського алфавіту [32, с. 44].

Список скорочень. Скорочення і символи, які мають місце у словниках, дають можливість найбільш економно й зручно представити у словнику інформацію, яка повторюється від слова до слова [32, с. 44].

Основний список слів. У будь-якому словнику філологічного типу розрізняють ліву і праву частини. Ліва частина словника – це його словник,

тобто заголовні одиниці, які описуються в лексикографічному творі [22, с. 62]. Так, “словником називається, по-перше, розташовані за певною системою (насамперед, за алфавітом) перелік мовних одиниць (слів, фразеологізмів, морфем і т. п.), що підлягають лексикографічній інтерпретації, а, по-друге, сукупність усіх заголовних одиниць мови” [28, с. 107]. У цьому контексті Л. П. Ступін виділяє два способи представлення заголовних слів у словнику, розташованих за алфавітним принципом: 1) “word-by-word method” (“слово за словом”), який полягає в тому, що заголовні слова подаються за алфавітом, але при цьому на першій стадії не беруться до уваги ті частини слів, які йдуть за дефісом або за пропуском; 2) “letter-by-letter” (“буква за буквою”), який полягає в тому, що слова розташовуються за алфавітом і при цьому беруться до уваги всі частини слів (пишуться через дефіс або окремо) [32, с. 45]. Дослідник додає, що здебільшого “у словниках використовується другий спосіб розташування слів як більш логічний” [там само]. Праву частину складають або опис одиниць словника, або сукупність мовних одиниць, що є перекладними еквівалентами елементів словника [22, с. 62].

Додатки. Проаналізувавши словники, видані у Великій Британії і США, Л. П. Ступін робить зауваження, що додатки містять два види відомостей: 1) списки слів, які з-деяких причин не потрапили до основного списку (наприклад, географічні назви, прізвища видатних людей, іноземні слова, вирази і т. п.); 2) енциклопедичний матеріал, який включає інформацію про країни світу, про різні географічні назви, відомості про видатних особистостей, системи мір і ваги і т. п. [32, с. 45].

Другою проблемою є складний процес *лінгвістичного конструювання* словникових статей (мікротекстів), які вміщуються у корпусі словника [27, с. 56]. Саме тому заслуговує на окрему увагу вивчення такого поняття, як **мікроструктура** словника [22, с. 56] – “формат, обсяг, склад словникової статті, презентація інформації про мовні одиниці (етимологічної, енциклопедичної, семантичної, граматичної, словотворчої, стилістичної, ілюстративної та ін.), які описуються у словнику” [37, с. 14].

Ю. М. Караулов визначає “лінгвістичне конструювання” як “сукупність узагальнених способів і прийомів компіляції та комбінування “зразків вирішення проблем”, екстраполяції вже наявних, готових теоретичних і практичних результатів, отриманих у різних областях лінгвістики, їх прямого або евристичного використання для подолання труднощів та вирішення проблем, що виникають у тих же або інших областях при побудові нових лінгвістичних об’єктів”. Створити, побудувати певну “річ” – це не тільки вміти пояснити ті властивості мови, які в ній використані і на яких вона заснована, не тільки пояснити певні закономірності мовної структури, а й з’ясувати нові властивості об’єкта, який створюється, а значить – розширити знання про людську мову взагалі [24, с. 16].

Головний чинник *лінгвістичного конструювання* – “як зробити” той чи інший об’єкт. Для енциклопедії, наприклад, вирішення цього питання передбачає аналіз співвідношення різносистемних мов, одиниць, які трансформуються, їх структурування та критерії опису. А відтак, *лінгвістичне конструювання* – це не тільки спосіб створення нових “речей”,

а й метод вивчення, що виявляє суттєві сторони мовного матеріалу, який передбачає як етап його аналізу, так і етап синтезу [24, с. 17–18]. Значну роль відіграють тут два взаємопов'язаних принципи лінгвістичного конструювання: 1) нерозрізнення звичайних рівнів у мовній структурі, що дає можливість нетрадиційно по-новому категоризувати об'єкт, який досліджується; 2) введення нових одиниць опису. Окрім цього, важливою характеристикою принципів, на думку дослідника, є поняття “усереднення”. Відповідно, при побудові нових об'єктів, що припускає використання дуже великої кількості даних, усереднення за деякими ознаками є не лише допустимим, а й обов'язковим [там само, с. 22–24].

Якщо говорити про конструювання словникової статті, то існує безліч варіантів, які пропонують учені Ю. Д. Апресян [2, 3, 4, 5], Р. А. Будагов [9], В. В. Виноградов [10], П. М. Денисов [17, 18, 19, 20], В. В. Дубічинський [21–23], А. І. Киселевський [26], Ф. П. Сороколетов [30, 31], Н. Ю. Шведова [33] та ін.

Тут необхідно зосередитись на розумінні власне поняття “словникова стаття”. *Словникова стаття* – це закінчена самостійна одиниця словника, яка відповідає його цілям і поєднує інформацію про лексему як елемент певного розряду слів, з одного боку, при концентрації уваги на її (лексемних) індивідуальних особливостях, – з іншого [29, с. 200]. У “Базовом словаре лингвистических терминов” *словникова стаття* витлумачується як “стаття, що роз'яснює заголовне слово у словнику” [39, с. 78]. Тим часом Ю. Д. Апресян *словникову статтю* називає своєрідним “словниковим портретом”, вичерпну й надлишкову характеристику властивостей конкретної лексики в рамках інтегрального опису мови” [8, с. 485–486]. Повний лексикографічний портрет як елемент словника будь-якого типу передбачає: 1) включення принципово нових типів інформації про лексему (наприклад, її просодичні, комунікативні, прагматичні властивості); 2) традиційне витлумачення слова в сукупності роздільних семантичних структур; 3) аналіз мотиваційного зв'язку між різними властивостями лексики; 4) детальний опис лексики у межах чітко визначеного лексикографічного типу – компактної групи слів зі спільними властивостями (просодичними, синтаксичними, семантичними, комунікативними та ін.) [там само].

П. М. Денисов пропонує порушити питання про своєрідну “канонізацію” (визнання за стандарт) тих схем словникових статей, які склалися у кращих (у межах свого жанру) словниках [16, с. 51–52]. На його думку, ідеальна універсальна словникова стаття повинна містити такі компоненти: 1) заголовне слово; 2) його формальні характеристики – граматичні, орфоепічні, орфографічні й т. п.; 3) його семантизація; 4) витяг із текстів, що ілюструють ту чи іншу формальну семантичну особливість заголовного слова; 5) вказівку на “сусідів” заголовного слова в лексичній системі мови за різними компонентами семантичного простору мови; 6) покликання та довідки різного характеру й призначення [18, с. 217].

Проте наявний і інший погляд на побудову й оформлення словникової статті. Словникова стаття, як уважає В. П. Берков, оформлюється як абзац і складається із заголовка, що виділяється графічно (традиційно напівжирним шрифтом), й інформації, яка відноситься до цього заголовка [7, с. 15, 82].

Утім, І. С. Кудашев вважає, що частина словникової статті після заголовка не має в лексикографії спеціальної назви. Іноді саме її називають словниковою статтею, однак виявляється, що цей термін більше підходить для позначення сукупності заголовка та інформації, що відноситься до нього. Тому автор вводить термін “тіло словникової статті” [27, с. 56].

При цьому І. С. Кудашев зауважує, що кількість словникових статей необов'язково збігається з кількістю одиниць словника. З метою економії місця або для відображення системних зв'язків у словниковій статті може бути об'єднано від двох до декількох десятків одиниць словника. Ці одиниці, а також переходи від однієї мікростатті до іншої можуть виділятися або не виділятися графічно. Дослідник додає, якщо мікростаття та її заголовок подаються так само, як і заголовок усієї статті, то подібні мікростатті називаються *підстаттями*, а їх заголовки в лексикографії іменуються *сублеммами* [27, с. 56–57].

Словникову статтю з яскраво вираженими сублеммами називають *словниковим гніздом* – “певний тип словникової статті, застосований лексикографами для демонстрації відношень морфологічної похідності між вокабулами” [25, с. 205].

В англійських джерелах *гніздування на основі форми* називається *niching*, на відміну від *семантичного гніздування*, яке іменується як *nesting* [36, с. 336; 34, с. 193–194], а при подачі кожної підстатті на окремому рядку (“списком”) йдеться про *listing*, а при подачі суцільного рядку (“групою”) – про *clustering* [34, с. 193].

Гніздування може проводитися за ознакою смислових та системних зв'язків між одиницями словника [27, с. 58]. У словниках спеціальної лексики це найчастіше родо-видові відношення, коли у гніздо родового терміна поміщаються видові терміни, однак відношення між термінами у гнізді можуть бути також синонімічними й антонімічними [13, с. 34].

Щодо лексикографічного видання філологічного типу, то його словникова стаття повинна вміщувати такі складові: 1) заголовну одиницю; 2) її фонетичну характеристику; 3) її граматичну характеристику; 4) семантизацію заголовної одиниці (тлумачення, дефініція, перекладний еквівалент і т. п.); 5) сполучувана характеристика заголовної одиниці; 6) словотвірні можливості заголовної одиниці; 7) етимологічні довідки; 8) ілюстративні приклади (лексикографічні ілюстрації); 9) лексикографічні ремарки; 10) енциклопедичну інформацію; 11) посилання, примітки [22, с. 56–57].

Як бачимо, будь-який словник філологічного типу, який укладається / створюється лексикографом, містить свою мікроструктуру. Проте, погоджуючись з В. В. Дубічинським, єдине, що можна зробити для досягнення цілі – виділити деякі беззаперечні **лексикографічні універсалії** – універсальні складові словника будь-якого типу: 1) словник (ліва частина словника); 2) заголовна одиниця; 3) тлумачення, дефініція, перекладний еквівалент і т. п. (права частина словника); 4) системність мовного матеріалу, який описується в словнику; 5) нормативність / допустима ненормативність мовних одиниць; 6) визначений порядок подачі словникового матеріалу (алфавітний, зворотній, ідеографічний і т. п.) [там само, с. 54].

Підсумовуючи зазначене вище, вкажемо на такі висновки. Проблема лексикографічного проектування мега- / макроструктури й конструювання мікро- / медіоструктури словника філологічного типу здавна має дискусійний характер. Кожен етап розвитку лексикографії пропонує власні позиції щодо їх структуризації. ХХІ століття диктує нову тенденцію щодо впорядкування й вдосконалення словникових описів, які відображаються при проектуванні мега- / макроструктури й конструюванні мікро- / медіоструктури словників філологічного типу. Мега- та макроструктура словників філологічного типу складається з п'яти основних розділів: 1) вступ або передмова; 2) розділ “Як користуватися словником”; 3) ключів до системи транскрипції, застосовуваної у словнику; 4) список скорочень і їх пояснень; 5) основний список слів, тобто власне словник; 6) додатковий матеріал, тобто різні додатки. Мікро- і медіоструктура цього ж типу включає: 1) заголовну одиницю; 2) фонетичну характеристику; 3) граматичну характеристику; 4) семантизацію заголовної одиниці (тлумачення, дефініція, перекладний еквівалент і т. п.); 5) сполучувана характеристика заголовної одиниці; 6) словотвірні можливості заголовної одиниці; 7) етимологічні довідки; 8) ілюстративні приклади (лексикографічні ілюстрації); 9) лексикографічні ремарки; 10) енциклопедичну інформацію; 11) посилення, примітки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрющенко В. М. Базовое лексикографическое знание и компьютер / В. М. Андрющенко, В. В. Морковкин // Машинный фонд русского языка : предпроектные исследования : [сб. ст.]. – М. : Б. и., 1988. – С. 4–41.
2. Апресян Ю. Д. Английские синонимы и синонимический словарь / Ю. Д. Апресян // Англо-русский синонимический словарь. – М. : Наука, 1979. – С. 500–543.
3. Апресян Ю. Д. Интегральное описание языка и системная лексикография / Юрий Дереникович Апресян // Избранные труды. – М. : Языки русской культуры, 1995. – Т. 2. – С. 47–52.
4. Апресян Ю. Д. Лексикографическая концепция НБАРСа / Ю. Д. Апресян // Новый большой англо-русский словарь. – М. : Русский язык. – 1993. – Т. 1. – С. 6–17.
5. Апресян Ю. Д. Толковый словарь нового типа как основа серии словарей / Ю. Д. Апресян // Современное состояние и тенденции развития отечественной лексикографии. – М. : Русский язык, 1988. – С. 14–16.
6. Баранов А. Н. Введение в прикладную лингвистику : [учебное пособие] / Анатолий Николаевич Баранов. – М. : Эдиториал УРСС, 2001. – 358 с.
7. Берков В. П. Двухязычная лексикография / Валерий Павлович Берков. – СПб. : Изд-во СПб. ун-та, 1996. – 248 с.
8. Богуславский И. М. Слово в тексте и в словаре : [сб. ст. к семидесятилетию акад. Ю. Д. Апресяна] / Игорь Михайлович Богуславский. – М. : Языки русской культуры 2000. – 647 с.
9. Будагов Р. А. Толковые словари в национальной культуре народов / Рубен Александрович Будагов. – М. : Изд-во МГУ, 1989. – 151 с.

10. Виноградов В. В. Избранные труды. Лексикология и лексикография / Виктор Владимирович Виноградов. – М. : Наука, 1977 – С. 118–161.
11. Городецкий Б. Ю. Проблемы и методы современной лексикографии / Б. Ю. Городецкий, Т. С. Зевахина // Новое и зарубежное в лингвистике. – М. : Прогрес, 1983. – В. 14. – С. 5–23.
12. Гринев С. В. Введение в терминологическую лексикографию : [учебное пособие] / Сергей Викторович Гринев. – М. : Б. и., 1986. – 102 с.
13. Гринев С. В. Введение в терминографию / Сергей Викторович Гринев. – М. : МПУ, 1995. – 161 с.
14. Девкин В. Д. Очерки по лексикографии / Валерий Дмитриевич Девкин. – М. : Прометей, 2000. – 395 с.
15. Демська О. Вступ до лексикографії / Оріся Демська. – К. : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2010. – 266 с.
16. Денисов П. Н. Единицы словаря / П. Н. Денисов // Национальная специфика языка и ее отражение в нормативном словаре : [сб. ст.]. – М. : Наука, 1988. – С. 48–52.
17. Денисов П. Н. Лексика русского языка и принципы ее описания / Петр Никитич Денисов. – М. : Русский язык, 1980. – 253 с.
18. Денисов П. Н. Лексика русского языка и принципы ее описания / Петр Никитич Денисов. – М. : Русский язык, 1993. – 245 с.
19. Денисов П. Н. Основные проблемы теории лексикографии / Петр Никитич Денисов. – М. : Русский язык, 1976. – 207 с.
20. Денисов П. Н. Практика, история и теория лексикографии в их единстве и взаимообусловленности / П. Н. Денисов // Проблемы учебной лексикографии и обучение лексике. – М. : Русский язык, 1978. – С. 25–33.
21. Дубичинский В. В. Антимонии лексикографии / В. В. Дубичинский // Vocabulum et vocabularium : [сб. науч. тр.]. – Харьков : ХГПУ, 1995. – Вып. 2. – С. 65–71.
22. Дубичинский В. В. Лексикография русского языка : [учебное пособие для вузов] / Владимир Владимирович Дубичинский. – М. : Наука, 2008. – 432 с.
23. Дубичинский В. В. Теоретическая и практическая лексикография / Владимир Владимирович Дубичинский. – Харьков : Б. и., 1998. – 160 с.
24. Караулов Ю. Н. Лингвистическое конструирование и тезаурус литературного языка / Юрий Николаевич Караулов. – М. : Наука, 1981. – 366 с.
25. Карпович А. Е. О лексикографической терминологии / А. Е. Карпович // Современная русская лексикография : [сб. ст.]. – Л. : Наука, 1976. – С. 205–210.
26. Киселевский А. И. Языки и метаязыки энциклопедий и толковых словарей / Анатолий Иванович Киселевский. – Минск : Изд. БГУ, 1977. – 173 с.
27. Кудашев И. С. Проектирование переводческих словарей специальной лексики / Игорь Сергеевич Кудашев. – Helsinki : Helsinki University, 2007. – 445 с.
28. Морковкин В. В. О базовом лексикографическом знании / В. В. Морковкин // Учебники и словари в системе средств обучения русскому языку как иностранному. – М. : Русский язык, 1986. – С. 102–117.

29. Скибина В. И. Теория и практика лексикографического описания словарного состава австралийского варианта английского языка : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Скибина Валентина Ивановна. – К., 1984. – 214 с.
30. Сороколетов Ф. П. Общая и учебная лексикография : [учебное пособие] / Федор Павлович Сороколетов. – Л. : Изд-во ЛУ, 1985. – 57 с.
31. Сороколетов Ф. П. Очерки по русской диалектной лексикографии / Ф. П. Сороколетов, О. Д. Кузнецова. – М. : Книжный дом “ЛИБРОКОМ”, 2010. – 228 с.
32. Ступин Л. П. Лексикография английского языка : [учебное пособие] / Леонид Павлович Ступин. – М. : Высшая школа, 1985. – 168 с.
33. Шведова Н. Ю. Русский язык : Избранные труды / Наталия Юльевна Шведова. – М. : Языки славянской культуры, 2005. – 640 с.
34. Bergenholtz H. Manual of Specialised Lexicography. The Preparation of Specialised Dictionaries / H. Bergenholtz, S. Tarp. – Amsterdam : John Benjamins, 1995. – 344 p.
35. Hartmann R. R. K. Teaching and Researching Lexicography / Reinhard Rudolf Karl Hartmann. – N. Y. : Longman, 2001. – 211 p.
36. Hausmann F. J. Component Parts and Structures of General Monolingual Dictionaries : A Survey / F. J. Hausmann, H. E. Wiegand // Wörterbücher : ein internationales Handbuch zur Lexikographie : an international encyclopedia of lexicography: encyclopédie internationale de lexicographie. – B. : de Gruyter, 1989. – P. 328–360.
37. Wiegand H. E. On the Structure and Contents of a General Theory of Lexicography / H. E. Wiegand // Proceedings Papers from the International conference on Lexicography. – Exeter : 9–12 September, 1983. – P. 13–20.
38. Zgusta L. Manual of Lexicography / L. Zgusta L., V. Cerny. – P. : La Haye, 1971. – 360 p.

ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА

39. Базовый словарь лингвистических терминов / [сост. Л. П. Столярова и др.]. – К. : ГАРККиИ, 2003. – 192 с.

ОМОНІМИ В СЛОВНИКАХ ЗВЕДЕНОГО ТИПУ

КОЗИРЄВА З. Г.

Інститут української мови НАН України

“Зведений словник української лексики (за матеріалами лексикографічних джерел кінця XVII – початку XXI ст.” (далі – ЗСУЛ), як і “Сводный словарь современной русской лексики” (далі – 15) – своєрідні путівники по словниках, які хоч і відображають мову в різних її обсягах й аспектах, проте жодний з них, навіть найбільший за обсягом представлених у них слів, не відображає повною мірою сучасну лексику та фразеологію. Названі словники заповнюють цю прогалину й засвідчують шляхи формування українського (російського) національного лексикону.